

Visiedocument 2018-2021

de Bibliotheek
Staphorst

Auteur: Renée Kerdijk-Scheepers, directeur.

4 december 2017

De Bibliotheek Staphorst: werk in uitvoering

(op weg naar de toekomst: de bibliotheek 3.0, de fysieke en digitale huiskamer van Staphorst)

Meegaan met de tijd

Welke plek mag en wil de bibliotheek in de gemeente Staphorst gaan innemen? Die vraag kan alleen beantwoord worden als we in beeld hebben waar de vragen liggen van de burgers, waar en hoe de bibliotheek dan ondersteunend kan zijn in hun persoonlijke ontwikkeling en bij hun momenten van ontspannen. Daarnaast ligt er de vraag: hoe kan de bibliotheek ook voor de gemeente van betekenis zijn?

Deze basisvragen zijn van belang bij het vaststellen van een visie voor de komende 4 jaar.

Ook andere ontwikkelingen spelen een rol, zoals:

- autonome bevolkingskrimp in de regio;
- landelijke trend van veranderend subsidiebeleid voor cultureel/maatschappelijke instellingen;
- verbreding van de toegankelijkheid van digitale informatie

We hebben de afgelopen jaren geconstateerd dat de bibliotheek zoals we die kennen uit het verleden (vooral gericht op uitlenen) aan verandering toe is. Niet om het veranderen, maar omdat de maatschappelijke ontwikkelingen dat van ons vragen.

En daarom gaan we aan de slag: bestuur, directie en alle medewerkers. Met elkaar gaan we onze bestaande activiteiten herijken en ons heroriënteren.

Gaat alles overboord? Zeker niet, herijken betekent immers kijken wat uit het recente verleden past in de (nabije) toekomst. En het allerbelangrijkste blijft overeind: het beeld van de bibliotheek als waardevrije plek, laagdrempelig en dus voor iedereen toegankelijk. Dáár staan we voor.

We hebben ons ook als betrouwbare samenwerkingspartner bewezen en zullen dat blijven doen.

De bibliotheek als branche

Door de jaren heen heeft de bibliotheek een rol gespeeld in de Nederlandse samenleving. Van plek voor verrijking naar plek voor ontspanning en nu naar een brede maatschappelijk-educatieve functie. We bevorderen het lezen, laten mensen kennismaken met literatuur, bieden een plek aan mensen die de Nederlandse taal op een informele wijze willen leren, laten mensen kennismaken met nieuwe ontwikkelingen op technisch gebied, helpen mensen verder bij het ontwikkelen van digitale vaardigheden en bieden een plek aan om elkaar te ontmoeten. Daar hoort uiteraard ook een goede toegang tot digitale informatie en het uitlenen van e-books bij. Bovendien is de bibliotheek een kweekvijver voor nieuwe lezers. Een groot deel van de jongeren komt door middel van de bibliotheek in aanraking met lezen. Begin 2017 is het aantal landelijke uitleningen door jongeren met 2% toegenomen tot ruim 38 miljoen. Voor het eerst worden er meer jeugdboeken dan boeken voor volwassenen uitgeleend.[1] Verder worden door een intensieve samenwerking met het onderwijs in de Bibliotheek op School geletterdheid en leesvaardigheden bevorderd en aantrekkelijk gemaakt.

[1] Bron: de Volkskrant 25 januari 2017

In de ontwikkelingen staat de Bibliotheek Staphorst niet alleen. Sinds de invoering van de Wsob (wet stelsel van openbare bibliotheekvoorzieningen) op 1 januari 2015 zijn er afspraken gemaakt over de wettelijke taken die iedere bibliotheek dient uit te voeren.

De vijf functies van de openbare bibliotheek

- 1. ter beschikking stellen van kennis en informatie;*
- 2. bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie;*
- 3. bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur;*
- 4. organiseren van ontmoeting en debat;*
- 5. laten kennismaken met kunst en cultuur.*

In de innovatieagenda van de landelijke bibliotheekbranche zijn de vijf functie vertaald naar 3 pijlers.

Deze pijlers vormen de basis voor iedere bibliotheek en zij worden, op basis van lokale wensen, uitgewerkt en aangevuld.

Voor de bibliotheek Staphorst is ook het netwerk van Overijsselse Bibliotheken van belang. Als relatief kleine stichting is het bijna onmogelijk zelf voldoende ruimte voor innovatie vrij te maken. Door de kennis van het netwerk, de ondersteuning van Rijnbrink als POI (provinciaal ondersteuningsinstituut) en de door de provincie beschikbaar gestelde middelen voor innovatie samen in te zetten, zijn we in staat nieuwe producten en diensten te ontwikkelen die lokaal kunnen worden uitgezet. Soms neemt de bibliotheek daarin een voortrekkersrol (zoals bij het Taalhuis en dBos), in andere gevallen stapt de bibliotheek op een later moment in (zoals bij het kennislab/fablab).

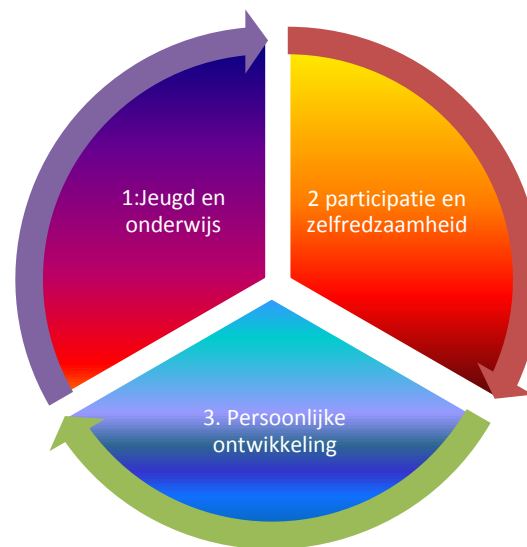
De bibliotheek Staphorst 3.0

In het (nabije) verleden stelde de bibliotheek om de vier jaar een meerjarenbeleidsplan op. Dat was het spoorboekje voor de komende jaren.

In onze snel veranderende maatschappij is het niet langer zinvol vast te leggen wat je over een x aantal jaren bereikt wilt hebben. Een maatschappelijke organisatie zoals de bibliotheek er een wil zijn, moet omgevingsbewust zijn en snel kunnen inspelen op actualiteit of ontwikkeling.

Dit plan kijkt dan ook af van voorgaande plannen. Niet in de basisvisie, wel in de kernwaarden, de acties en doelen.

We geven aan vanuit welke visie we de komende jaren willen werken en stellen per jaar ons activiteitenplan op. We werken daarbij vanuit een ontwikkelmodel.

Visie

De bibliotheek 3.0 wordt een (sociale) ontmoetingsplek. Laagdrempelig, midden in de samenleving, fysiek en digitaal bereikbaar. Iedere inwoner van Staphorst kan er terecht voor vragen, ontspanning, leren en persoonlijke ontwikkeling. Daarnaast wordt zij een professionele partner voor het onderwijs en de maatschappelijke organisaties.

Kernwaarden/publieke waarde

De bibliotheek Staphorst wil haar kernwaarden definiëren. Deze kernwaarden worden uitdrukkelijk verbonden aan de waarde-levering die van de bibliotheek verwacht mag worden. Aan de hand van het ontwikkelmodel (zie hieronder) heeft de bibliotheek deze waarden benoemd. Per werkgebied/pijler zijn deze:

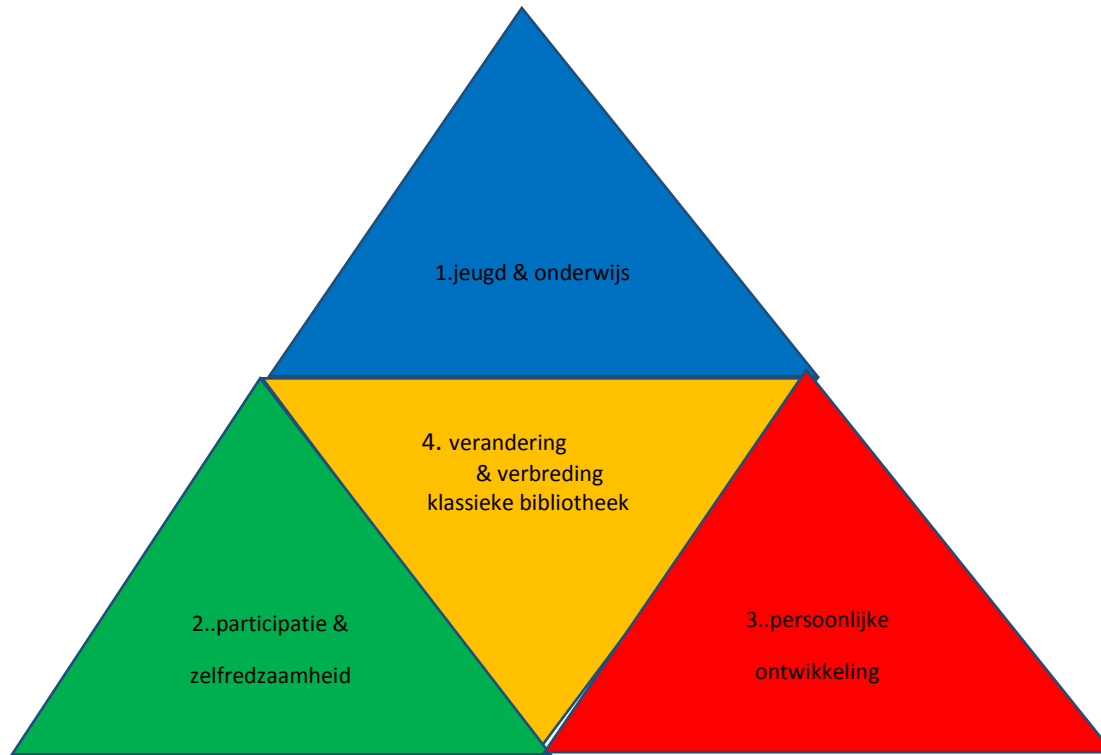
<i>Jeugd en onderwijs:</i>	ondersteunend, betrokken, innovatief
<i>Participatie en zelfredzaamheid :</i>	samenredzaamheid, laagdrempelige ontmoeting, informatieverstrekking, taal(vaardig)
<i>Persoonlijke ontwikkeling:</i>	creativiteit, kennis, verrijking, verbreding
<i>Verandering en verbreding klassieke bibliotheek:</i>	laagdrempelig, waarde vrij, veilig, ontwikkeling naar een 21 ^e century skills bibliotheek

Ontwikkelmodel

De bibliotheek Staphorst neemt in haar beleid de vijf kernfuncties uit de Wsob over en vertaalt de 3 pijlers van de branche (zie figuur blz.2) naar onderstaand ontwikkelmodel .

De kern (het hart) wordt gevormd door de vernieuwde klassieke bibliotheek. Om die kern worden drie nieuwe aandachtspunten/werkgebieden/pijlers van de bibliotheek genoemd, waarmee de brede maatschappelijke functie een feit wordt. De kern vormt de verbinding en biedt het raakvlak met alle gebieden.

1. *Jeugd & onderwijs:* in grote lijnen gaat het hier om taalontwikkeling en het voorkomen van achterstanden; de bibliotheek in haar rol als leesbevorderaar.
2. *Participatie en zelfredzaamheid:* kernwoorden in deze pijler zijn mee kunnen en blijven doen, de burger vitaal houden; de bibliotheek in haar rol als kennis en informatie makelaar.
3. *Persoonlijke ontwikkeling:* kernwoorden in deze pijler zijn: een leven lang leren en talenten ontwikkelen; de bibliotheek in haar rol als verbinder
4. *Verandering en verbreding klassieke bibliotheek:* de collectie blijft, fysiek, maar in toenemende mate digitaal. Daarnaast biedt de bibliotheek ruimte voor ontmoeting én een podium voor culturele zaken.

Dit model wil er zorg voor dragen dat inwoners van de gemeente Staphorst in staat worden gesteld zelf antwoorden te genereren op hun voortdurend veranderende pakket van nieuwe “eerste levensbehoeften”. De bibliotheek biedt daarbij ondersteuning door informatie te geven, activiteiten aan te bieden, te luisteren en waar nodig dóór te verwijzen, lesprogramma’s te ontwikkelen en aan te bieden, ruimte beschikbaar te stellen, kennis te delen. Wil dit alles goed slagen, dan is samenwerking met organisaties en instellingen op het gebied van educatie, welzijn en cultuur, van belang.

In de bijlage wordt per aandachtspunt/pijler/werkgebied aangegeven welke “producten” de bibliotheek daarbij kan aanbieden

Gevolgen voor de organisatie

1. personele zaken

Van de bibliotheek wordt flexibiliteit verwacht; alleen dan immers kan zij snel en adequaat inspelen op vragen, veranderingen, trends. Dit betekent dat de organisatie, lees “de mensen die er werken”, breed inzetbaar moeten zijn, over een brede kennis moeten beschikken en rekening moeten houden met het feit dat de inhoud van het werk van dag tot dag anders kan zijn. Dat is niet nieuw. In de afgelopen jaren is al een omslag gemaakt. Met de invoering van de selfservice kan de klant veel zelf afhandelen en is het personeel vooral beschikbaar voor het geven van advies en informatie. Een volgende stap is dat medewerkers ruimte krijgen om klanten (lid of niet) verder te helpen in hun persoonlijke ontwikkeling. De bibliotheek 3.0 kent een scala aan trainingen, workshops, lezingen en andere activiteiten. De rol van de medewerker wisselt per aangeboden activiteit: trainer/docent, gastheer/vrouw, organisator, initiator, facilitator. Waar het de inhoudelijke kennis betreft zal de medewerker meer generalist zijn dan specialist. De medewerker zal ook een verbindende rol op zich moeten nemen in het kader van samenwerking met andere partijen. De bibliotheek 3.0 biedt immers het podium waarop andere partijen vanuit hun expertise, diensten kunnen aanbieden.

Naast deze aanzet voor meerjarenbeleid zal een strategisch personeelsplan worden opgesteld, waarin bovenstaande nader wordt uitgewerkt.

2. Financiële kaders

Van belang voor de organisatie zijn ook de financiële kaders waarbinnen gewerkt moet worden. In 2018 treedt een nieuwe Raad én een nieuw College aan. In dat jaar zal beleid met betrekking tot de bibliotheek, op- en vastgesteld worden. Daarmee worden, naar verwachting, de financiële kaders voor de komende tijd met betrekking tot de bibliotheek duidelijk.

Samenwerking

De bibliotheek wil met al haar producten en activiteiten voor alle burgers van de gemeente Staphorst toegankelijk zijn, zowel fysiek als digitaal. Het grote aanbod aan activiteiten kan alleen maar tot stand komen wanneer andere organisaties mee willen werken. Daarbij zijn al stappen gezet richting Jongerenwerk en Vluchtelingenwerk en is in het afgelopen jaar ook concreet samengewerkt met Stichting Welzijn Staphorst. De inzet van de bibliotheek is

daarbij gericht op het delen van kennis en het gebruikmaken van de laagdrempeligheid en waardevrije omgeving van de bibliotheek. De fysieke afstand tot een samenwerkingspartner is van invloed op de wijze én de mate van samenwerking. Huisvesting onder een dak zou de kansen en mogelijkheden zeker vergroten. In dat kader wil de bibliotheek graag betrokken blijven bij de plannen die de gemeente bestudeert en wellicht ontwikkelt met betrekking tot haar eigen huisvesting en de verbreding tot een "huis van de gemeente".

Bijlage 1

Pijler 1: jeugd en onderwijs

= jeugd en onderwijs,

= nieuwe mogelijkheden en kennis t.b.v. werk, vrijwillig of betaald

= nieuwe mogelijkheden t.b.v. betekenisvol leven

Jeugd en onderwijs	
Wat we al doen:	toelichting
Doorgaande leeslijn 0-12 jaar: Boekenbas/Boekstart/ VoorleesExpress/dBos/ Aanbieden cursus Oen Boek	In dit kader zijn er afspraken gemaakt met de gemeente, de 10 basisscholen, peuterspeelzalen en JGZ. Boekenbas/Boekstart voor 0-4 jaar om het belang van voorlezen en het aanbieden van boeken te stimuleren. Voorleesexpress voor kinderen en het gezin waarvan zij deel uitmaken; er moet sprake zijn van een lage taalvaardigheid dBos (of een variant) voor het basisonderwijs leesbevorderingscursus voor leerkrachten p.o.
Baby- en peuterochtenden; maandelijks voorleesuur onder- en middenbouw p.o	Belang van voorlezen aan ouders/opvoeders overdragen; jeugd enthousiasmeren voor (voor)lezen
Voorleesdagen Voorleeswedstrijd (Christelijke) Kinderboekenweek	Jaarlijkse maand om de voorleesboeken én het voorlezen op peuterspeelzalen en kinderopvang te stimuleren; stimuleren ouderbetrokkenheid. Jaarlijkse vaardigheids competitie onder leerlingen van groep 7 en 8 Acties t.g.v. het thema van de (Christelijke) kinderboekenweek
Uitbreiding op thema's:	toelichting
Leesclub voor kinderen Taalspelletjes	Nieuw te ontwikkelen in het activiteiten aanbod
cultuureducatie	Streven naar inbreng m.b.t. programma op gebied van literatuur educatie voor de scholen; samenwerken met combinatiefunctionaris

Digitale vaardigheden/medialab/21th century skills	Workshops gericht op Leren programmeren; uiteindelijk gericht op structureel aanbod voor onderwijs en kennislab in de bibliotheek
dBos voor voortgezet onderwijs	Ook voor jongeren op het voortgezet onderwijs is het van belang dat zij enthousiast bezig kunnen blijven met taal en literatuur
kinderopvang	Ism netwerk overijsselse bibliotheken ontwikkelen van een format mbt dienstverlening
Voorlezen voor bovenbouw p.o.	maandelijks
boekstartcoach	Aandacht voor (voor) lezen en leesplezier; vroegtijdig opsporen van risico's m.b.t. laaggeletterdheid/lage taalvaardigheid
Waar onze rol verandert:	
Productaanbod voor scholen	Aanbod producten in samenspraak met onderwijs waardoor maatwerk ontstaat

 Pijler 2: participatie en zelfredzaamheid
= leven lang leren

Participatie en zelfredzaamheid	
Wat we al doen	toelichting
Laaggeletterdheid preventie en bestrijding	Zie programma's onderwijs
Inburgering	i.s.m. Taalpunt nieuwe opzet voor instroomgroep o.l.v. taalhuisdocent

Basisvaardigheden lezen – schrijven	i.s.m. Taalpunt
Basisvaardigheden Mediawijs	i.s.m. SWS bieden we cursussen digitale vaardigheden aan
Bibliotheek en belastingdienst	i.s.m. ouderenbonden en SWS
Uitbreiding op thema's	
Leven lang leren: 18+ gericht inzet op <ul style="list-style-type: none"> ○ Werk & Geld, ○ Leven & Gezondheid, ○ Kunst en Cultuur, ○ Erfgoed ○ 21th century skills 	<ul style="list-style-type: none"> ● Workshops, activiteiten tijdens de openingsuren ● Digitaal cursusaanbod via e-learning (Oefenen.nl, Stichting Leer zelf online, website bibliotheek) ● Kennislab in oprichting
Waar onze rol verandert	
Samenwerking: faciliterend, verbindend	Bieden van een podium voor andere partijen

Pijler 3: Persoonlijke ontwikkeling

Persoonlijke ontwikkeling	
Wat we al doen	toelichting
Digitale trainingen	Website bibliotheek

Uitbreiding op thema's/aandachtsgebieden	
Digitale vaardigheden	i.s.m. Stichting Welzijn Staphorst trainingen computergebruik vanaf laagste niveau
Doelgroep senioren	Dienst boek aan huis, activiteiten programma ontwikkelen
Waar onze rol verandert	
Ondersteunen van burgerinitiatieven	Als plannen zich aandienen zal bibliotheek in faciliterende zin ondersteunen
Rol bij community vorming	Afhankelijk van vraag, faciliterend

 Pijler 4: verandering en verbreding klassieke bibliotheek

= collectie, fysiek en digitaal

= digitale informatie en kennisorganisatie

= ontmoetingsplek

Vernieuwen klassieke bibliotheek	
Wat we al doen	toelichting
Formule bibliotheek Fysieke Bibliotheek: Collectie, informatie, presentatie	Collectie is gericht op klantsegmentatie onderzoek lokaal en vanuit het netwerk de longtail (achtergrondcollectie)
Digitale Bibliotheek: Collectie e-books, website, databanken Activiteiten programma: Workshops, lezingen, film	Lidmaatschap van de lokale bibliotheek biedt toegang tot de digitale collectie
Spreiding van voorzieningen	Waar mogelijk in de kernen
uitbreiding	
ontmoetingsplek	Bieden van activiteiten, waar mogelijk in samenwerking met andere partijen
studieplek	Faciliteren van werk/studieplekken
Waar onze rol verandert	

Meer ruimte voor ontmoeting, studie, werken.....	Werk/studieplekken koppelen aan activiteiten in het kader van Leven lang leren
Fablab	Fablab + ; ook gericht op talentontwikkeling. Programma's voor V.O. en P.O. naast inloophmomenten.